

Træk af Gjesings historie (7)

Vi har haft en samtale med forhenværende inspektør på Esbjerg Tekniske Skole, Jørgen Schwartz, Højvangshaven 126. Jørgen Schwartz er født og opvokset i Gjesing og fortæller:

Barndommen

Egentlig har jeg haft tre barndomshjem, idet jeg har boet i to forskellige huse på Gl. Vardevej, før vi flyttede til det hus, hvor jeg har haft det meste af min barndom. Det var på Søndervangsvej (ved den nuværende regnvands sø, nord for Gjesing Centret og Ringvejen).

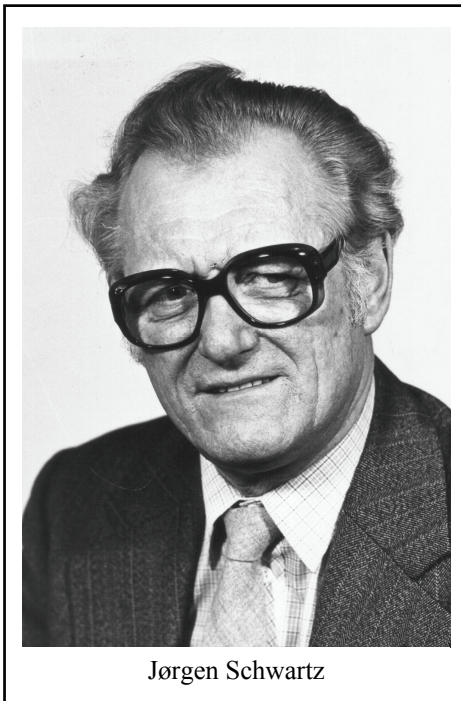
Her byggede min far den første landarbejderbolig i Ribe Amt. Der var dengang den regel, at hvis man byggede efter bestemte retningslinier, kunne man få fordelagtige lån. Min far var en stejl fyr, og ville ikke bygge efter de fastsatte bestemmelser, men det lykkedes ham at få lånet alligevel.

Jeg var dengang 11-12 år, og vi boltrede os på den store eng, der var på stedet. Der var også fire mergelgrave, men disse blev fyldt op under krigen af tyskerne med overskudsmateriale fra deres bunkers byggeri.

Vi var seks børn, hvoraf jeg var den ældste. Min far var arbejdsformand ved byggeri og vejarbejde. Han ville ikke arbejde for tyskerne (som jo ellers betalte godt). Da krigen var forbi, fik han af den grund en erkendtlighed på 2500 kroner, som de andre beboere havde samlet ind. Medvirkende til dette var måske, at min mor døde på det tidspunkt.

Krigen

Under krigen var huset omkranset af minefelter, løbegrave og pigtrådsspæringer (Se fotos næste side!). Desuden var der bunkers, små såkaldte ringstillinger, hver bemandede af 4-5 soldater. Herfra kunne de forsvare sig med maskingevær. Herudover var der skyttegrave og huler i jorden. Alt dette var led i forsvaret omkring lufthavnen, idet tyskerne åbenbart

Jørgen Schwartz

forventede en invasion af englænderne.

Fire af soldaterne var polakker tvunget ind i den tyske hær, og de kom i mit hjem og hørte illegal radio. Som tak forærede de min mor brændsel. Dette var der jo mangel på.

Den 4. maj om aftenen da vi i radioen hørte om tyskernes kapitulation, gik jeg ud og så ud over de tyske skyttegrave. En af mine kammerater var der også, og i kådhed sparkede han jord ned i hovedet på tyskerne, hvorefter de skød på ham og dræbte ham. (De havde nok ikke hørt om kapitulationen).

Efter krigen blev min far småentreprenør og arbejdede med oprydning efter tyskerne.

Skolegang

Vi var under den såkaldte vestjyske ordning, hvilket indebar, at vi om sommeren kun var i skole hver anden dag fra klokken 8 til 12. Om vinteren gik vi til gengæld hver dag

fra klokken 9 til 16.

Da jeg havde job som avisbud på Vestkysten, fik jeg en særordning, der gik ud på, at jeg kunne holde fri klokken 14.

Jeg hentede så på cykel aviserne i Vestkystens trykkeri, der dengang lå i Kongensgade. Min avisrute gik over Spangsbjerg, Gjesing, Tarp, Bryndum og Forum, så jeg kom til at køre ca. 50 kilometer på cykel hver dag.

Ud at tjene

Da jeg var den ældste af seks børn, måtte jeg i 14 års alderen ud at tjene hos bønderne for at klare mig selv.

Som sekstenårig skulle jeg en dag hente et læs roer men gjorde gård-ejeren opmærksom på, at vognen var medtaget og ikke ville kunne holde til læsset. Hertil fik jeg at vide, at det skulle jeg ikke blande mig i men gøre, som der blev sagt.

Da jeg var på vej hjem med læsset, skete der imidlertid det, som jeg havde frygtet: hjulene brød sammen, hestene blev forskrækkede og løb løbsk, mens jeg kom i klemme og blev slæbt med. Resultatet var et brud på den ene hofte. De næste tre år var jeg indlagt på hospital, bl.a. på Ortopædisk i København og Refsnæs Kysthospital. Da jeg kom ud havde jeg en stiv hofte. Først i 57 års alderen blev jeg hjulpet med en indopereret kunstig hofte.

Det blev for mig afslutningen på landbruget. Jeg læste så på Handelsdagsskole et år (og senere på aftenseminariet) og kom derefter til at arbejde en tid på kontoret hos min far. Senere var jeg i ni år sekretær på Skolepsykologisk Kontor i Esbjerg og fik godt kendskab til skoleverdenen. Dette kom mig til gode, da jeg senere var inspektør i

Mit barndomshjem – ligger endnu over for sø på Søndervangsvej

30 år på Esbjerg Tekniske Skole.

Foreningsliv i Gjesing

Som dreng dyrkede jeg som de fleste af mine kammerater gymnastik to gange om ugen i Gjesing Gymnastikforening.

I Ungdomsforeningen fik vi kulturelt stof fyldt på med højskolesangbogen, foredrag og kaffe bag efter. Dette foregik i Forsamlingshuset, og alle deltog. Der kunne være 40-50 unge sådan en aften, hvor fællesskabet var i højsædet. Ellers var det Gjesing Foredragsforening, der bar byens kulturliv.

Mit hjem "beskyttet" af tyske minefelter og pigtrådsspærringer

Tysk ringstilling udenfor mit hjem

Gjesing Idrætsforening

I 1949 kom der en ny sportsplads der, hvor Gjesing Centret nu ligger. Gymnastikforeningen ville ikke have en fodboldafdeling, og nogen spurgte mig, om jeg ville være med til at lave en boldklub. Det endte med, at jeg blev formand for det nedsatte udvalg, og jeg blev foreningens formand de første 16 år af dens levetid. Senere er jeg også blevet æresmedlem.

Da foreningen stiftedes i 1949, kan man jo hurtigt regne ud, at den lige har haft 50 års jubilæum, i dag under navnet Spangsbjerg Idrætsforening (SIF). (Senere i denne tekst

kommer der en forklaring på, hvorfor foreningen skiftede navn).

Idrætsforeningen fik succes lige fra begyndelsen. Mange meldte sig ind, og vi fik mange hold. Vi henvendte os til Gymnastikforeningen og spurgte, om de ville være med til i fællesskab at lave en sportsfest. Vi fik dette svar: - Ja, hvis I tager udgifterne, så tager vi indtægterne! Dette samarbejde blev der altså ikke noget af. Det kom så til at gå sådan, at Gymnastikforeningen døde, vi bestod.

Spangsbjerg Idrætsforening (SIF)

Som ovenfor nævnt, er det Gjesing Idrætsforening, der i midten af

Søen ved Stormgade, nord for Ringvejen. I baggrunden kan man skimte Jørgen Schwartz' barndoms-hjem. (Foto 1999: Poul Højbak).

50'erne skiftede navn til Spangsbjerg Idrætsforening (SIF). Dette skyldes, at vi fik mange medlemmer fra Esbjerg samt at en del af Spangsbjerg hørte under Esbjerg Kommune og resten under den daværende Bryndum Kommune (som jo også Gjesing var en del af). Dengang gik Spangsbjerg helt ind til det nuværende Vandrerhjem på Gl. Vardevej (Oprindelig var bygningen Arbejderhøjskole, senere Søfartsskole).

Bryndum kommune ville imidlertid ikke give tilskud til Idrætsforeningen, men det ville Esbjerg Kommune på betingelse af, at navnet relaterede til Spangsbjerg. Derfor skiftede vi navn i midten af 50'erne.

I 1955 vandt et hold i A-rækken det jyske mesterskab i fodbold.

Haveselskabet Skovbrynet

Omkring 1950 var jeg med til at starte Haveselskabet Skovbrynet. Gartner Thomsen solgte sin jord til Haveselskabet for ca. en halv million kroner. Det drejede sig om arealet omkring de nuværende veje Solglimtsallé og Skovbrynsallé.

Udstykningen begynder

Dette blev begyndelsen til Gjesings forvandling fra bondesamfund til del af et storbysamfund

I nævnte haveforening var jeg kasserer og medlem af bestyrelsen. Tanken var fra begyndelsen, at jorden skulle bebygges, men for at komme i gang, blev det som haveforening.

Der kom jo flere haveforeninger. Nummer to var på de arealer, der nu er bebygget af den gamle Gjesing Skole (nu Sygeplejeskole mv.). Derefter kom der en haveforening omkring Golfvej og Skovbakken.

Sjovt nok var det i begyndelsen grundene nærmest Nørreskoven, der var billigst. Når man tegnede sig for en grund, betalte man en leje på ca. 40 kroner om måneden.

Østerbyen og Vesterbyen

Før i tiden talte man om Gjesing Østerby og Gjesing Vesterby: Alt øst for Gl. Vardevej var Østerbyen, vestfor var Vesterbyen.

Der var det sjove, at der boede to Thue Thuesen i Gjesing, og for at skelne, kaldte man den ene "Thue Thuesen Østerby", og den anden "Thue Thuesen Vesterby". Da den ene imidlertid døde, kom man til at bringe et billede af den anden i avisen. Det var ikke så heldigt.

Fælles aktiviteter

Som før nævnt var der meget stor opbakning omkring aktiviteterne i Gymnastikforeningen, Ungdomsforeningen, Foredragsforeningen og Idrætsforeningen, og folk strømmede til, når der var dilettant i forsamlingshuset. Det samme var tilfældet, når der var gymnastikopvisning, juletræ eller baller i Idrætsforeningen.

Udviklingen i Gjesing

Den største revolution i Gjesing området har været udstykningen, begyndende med haveforeningerne. Der blev færre og færre og færre bøndergårde, og tilsvarende flere parcelhuse og andet. Denne udvikling skyldes jo i høj grad Esbjergs grundlæggelse i 1868 og den dermed følgende udvikling for hele området.

Poul Højbak

Fotos uden navn er venligst udlånt af Jørgen Schwartz.

Idrætsforeningens første 1. hold 1950.

